

[Gade]

Hele ideen om at indføre et forsikringsprincip, som der er redegjort for i budgetredegørelsen, hvor man siger, at nu skal vi til at have private forsikrings- og opsparingsordninger, for at vi kan klare en større selvrisiko ved sygdom, ulykkestilfælde, arbejdsløshed, alderdom, det er da ulighed, det er da ulighedens politik, det handler om.

Det er blevet sagt, at man ikke er ude efter de offentligt ansatte. Jeg vil godt igen henholde mig til budgetredegørelsen, hvor man gør det klart, at nedtrapningen i personaleforbruget i størst muligt omfang baseres på naturlig afgang, netop i sammenhæng med, at man taler om øget konkurrence mellem det offentlige og den private sektor.

I SF er der ingen tvivl om, at vi har brug for en mere effektiv offentlig sektor. Det er et spørgsmål om metoderne. Som vi ser det, giver privatiseringsdiskussionen noget, altså den offentlige, for diskussionen her i dag blev jo lidt tam. Jeg takker nogle af regeringspartierne, ikke netop venstre og konservative – det er dem, der har ført sig frem – men der er nogle andre, der har lagt en dæmper på udtrykkene, og det synes jeg er godt. Jeg opfatter diskussionen som mere rettet mod de nedskæringer, der skal komme til efteråret, som folk så i højere grad vil æde, fordi der bliver sagt: det er selvforvaltning, og I skal også selv være med til at bestemme, og I må også godt lade jeres gamle mor være med til at passe jeres børn på børneinstitutionen.

Stubbjær Pedersen (CD):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget. Nu har der jo været talt meget om et privatiseringsudvalg. Vi har ikke – indtil nu i hvert tilfælde – følt et behov i CD for at nedsætte et sådant privatiseringsudvalg. Der er under finansministeriet nedsat et embedsmandsudvalg, som skal komme med nogle ideer, og vi forventer naturligvis, at når disse ideer kommer på bordet, så bliver de diskuteret i regeringen, men så sandelig også i de forskellige folketingsgrupper, regeringens folketingsgrupper, før der sker videre. Vi afventer altså stille og roligt dette embedsmandsudvalgs arbejde.

I øvrigt tror jeg, at hvis vi kommer ind til indholdet, er der ikke så stor afstand til f.eks. socialdemokratiet. Det er bare, som om ordet

privatisering ødelægger en masse. Man lægger nogle grimme ting i det. Det, det drejer sig om, er vel, at vi skal have en nyvurdering af nogle af det offentliges opgaver, en nyvurdering, som i øvrigt burde foregå hele tiden.

Hr. Askjær Jørgensen talte om, at det indtil nu kun havde været reklamebulder. Jeg kunne spørge hr. Askjær Jørgensen: for hvem?

Om hr. Askjær Jørgensens dagsorden vil jeg sige, at det overhovedet ikke er vanskeligt for os at tage beslutning om den, for hr. Askjær Jørgensen sagde jo, at privatisering er fremskridtspolitik. Det, der faktisk står, det, hr. Askjær Jørgensen vil pålægge regeringen, er: idet folketingset pålægger regeringen ikke blot at tale om fremskridtspolitik, men virkelig at gennemføre fremskridtspolitik. ... Det kan CD ikke medvirke til og vil anbefale, at man stemmer imod.

Med hensyn til den sidste del af dagsordenen om forsyningsselskabet, som altså er et formidlingsselskab, er det sagt fra flere sider, at det er privatiseret så meget, som det nu kan blive. Så det er en helt vanvittig dagsorden.

Lone Dybkjær (RV):

For en ordens skyld skal jeg meddele, at det radikale venstre heller ikke stemmer for fremskridtspartiets dagsorden.

Jeg vil sige til hr. Dyremose, at hvis hans begreb om individualisering fører frem til nogenlunde det samme på det industrielt-økonomiske område, jeg har snakket om, så er det o.k. for mig.

Endelig vil jeg sige, at det ikke var mig, der anvendte ordene den grå zone, men finansministeren. Jeg opfatter ikke det område helt så gråt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt vil afstemningen om det dagsordensforslag, der er fremsat af hr. Askjær Jørgensen, blive foretaget i mødet tirsdag den 24. maj 1983.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af lovforslag nr. L 199:

Forslag til lov om ændring af lov om varmemforsyning og af lov om naturgasforsyning.

Af Poul Nielson (S) m.fl.

(Fremsat 3/5 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Det er i dag socialdemokratiets forslag, der behandles, lovforslag nr. L 199. Det vedrører i hovedsagen 2 forhold i lovgivningen om naturgasprojektet, men inden jeg kommenterer det konkrete forslag, vil jeg gerne sige noget om baggrunden for naturgasprojektet, som den ser ud for mig.

Det er regeringens opfattelse, at den grundlæggende selskabsstruktur i projektet ikke fuldt ud sikrer, at samtlige deltagere i projektet har en tilstrækkelig interesse i, at projektet gennemføres på den samfundsøkonomisk bedst mulige måde, fordi der ikke er sammenfald mellem beslutningskompetence og økonomisk ansvar. Hertil bidrager ikke mindst den rammeaftale, som den tidligere regering i 1981 godkendte mellem D.O.N.G. og Naturgas Syd.

Det har således ikke vist sig muligt at etablere en effektiv omkostningsstyring. Bestræbelserne i det nedsatte kontaktudvalg har været nyttige, og der er gjort mange gode indsatser parterne imellem for at fremme en omkostningsstyring, men ikke tilstrækkeligt. Beslutninger har nemlig ikke været bindende for parterne, og det er anledningen til, at man har måttet se med voksende bekymring på, om det var muligt at styre omkostningerne.

Den i naturgasprojektet hidtil forudsatte tilslutningstakt ser ikke ud til at kunne opnås til den tid og i det omfang, man havde forudset. Det gælder såvel for villakunder som for storforbrugere. Specielt vedrørende salget til storforbrugere må det konstateres, at det knap nok er kommet i gang, hovedsagelig på grund af uenighed mellem selskaberne om leveringsvilkår for disse kunder. Ikke mindst manglende salg af gas i projektets begyndelsesfase kan senere vise sig at koste projektet betydelige beløb.

Hr. Poul Nielson henviser i sin fremsættelse til uændret skøn over projektets økonomi.

Ja, som det også er meddelt i svarene til folketingets energipolitiske udvalg: under uændrede forudsætninger. Men det, som netop er værd at overveje, er, om forudsætningerne stadig er uændrede i forhold til de redegørelser om økonomien, som tidligere er afgivet. Projektet sikres jo ikke, hvis der er ændrede beregningsforudsætninger, og en af de beregningsforudsætninger, som er meget væsentlig, er markedsopbygningen her i projektets første fase. Ændrede forudsætninger her kan være meget kostbare.

Jeg skal nævne andre forudsætninger: realprisstigningerne på energi, som har været forudset. Vel, ingen af os kan i dag vide, om de forudsætninger, som blev anlagt for et år siden, om energiprisernes udvikling i resten af dette århundrede vil vise sig at være holdbare. Der er nok grund til at sætte et spørgsmålstegn ved det, sådan som udviklingen tegner sig i øjeblikket.

Regeringen mener derfor, at det er nødvendigt at finde varige løsninger, der sikrer projektets vellykkede gennemførelse. Sådanne løsninger forudsætter, at man behandler projektets grundlæggende problemer i stedet for at koncentrere sig om mindre dele af problemstillingen. Man bør i denne forbindelse erindre, at det drejer sig om at sikre en forsvarlig gennemførelse af et projekt, der involverer investeringer af størrelsesordenen 13 mia kr. i 1983-priser.

Regeringen har med henblik på at finde en sådan løsning gennemført politiske drøftelser med socialdemokratiet og det radikale venstre. Disse drøftelser har desværre endnu ikke ført til enighed om varige løsninger, men regeringen har set det som en meget væsentlig ting, at der blev en betydelig bredde i den politiske baggrund bag projektet. Det ville være ønskeligt i sig selv af hensyn til projektets sikkerhed og den tillid, der også i kommunale kredse – det anser jeg for meget vigtigt – skal være til projektets fortsatte fremgang.

Vedrørende det forslag, socialdemokratiet har fremsat, kan regeringen kun opfatte det som en mindre del af en samlet løsning. Men som middel til at undgå skadelige problemer i opbygningsfasen er det ikke tilstrækkeligt.

Forslaget til præcisering af varmemforsyningslovens § 27, stk. 4, har til formål at klargøre situationen omkring betingelserne for salg af naturgas. Regeringen kan være

[Energiministeren]

enig i forslagens sigte. Vi var imidlertid ikke sikre på, at den foreslåede formulering er den bedste måde at løse problemet på, eller om den overhovedet er påkrævet. Det kan man se nærmere på under udvalgsbehandlingen, hvis det ønskes, og jeg bidrager selvsagt gerne til en belysning af problemet. I øvrigt efterlader formuleringen ny tvivl om fortolkningen, fordi formuleringen afviger fra lovens udtryk i § 28, stk. 1. Men det er mere en formalitet, og jeg vil ikke hæfte mig ved det, for det er de store ting, vi drøfter her.

Regeringen er som nævnt enig i, at der er behov for en forbedret ramme om salget af naturgas til storforbrugere, men finder ikke, at de foreslåede bestemmelser henholdsvis i lov om varmemforsyning, § 27, stk. 5, og i lov om naturgasforsyning, § 1, stk. 3, er tilstrækkelige. Selv om industrisalget placeres i D.O.N.G., skal D.O.N.G. og de regionale selskaber fortsat samarbejde om en række praktiske opgaver. Lovforslaget ændrer derfor ikke ved det forhold, at en vellykket gennemførelse af salg til storforbrugere er afhængig af et smidigt samarbejde mellem selskaberne. Det kan ikke undre, at de regionale selskaber i en henvendelse til mig har afvist denne del af forslaget. Regeringen kan derfor ikke tiltræde denne del af forslaget.

Som et element i en mere omfattende løsning overvejer regeringen yderligere eksport af begrænsede mængder naturgas. Denne vurdering har været naturlig på baggrund af, at det må forudses, at opbygningen af markedet næppe kan være tilendebragt i det forudsete omfang den 1. oktober næste år, det tidspunkt, hvor man kontraktligt er forpligtet til at aftage en bestemt mængde gas fra Nordsøen. Mulighederne for at eksportere en vis mængde gas til udlandet undersøges i øjeblikket såvel kontraktligt som formelt, men en beslutning om øget eksport vil naturligvis først blive truffet efter grundige undersøgelser af, om en øget eksport er økonomisk mere attraktiv end forsyning af det danske marked.

Det er naturligvis en vigtig baggrund, at eksport af yderligere mængder naturgas ikke nødvendigvis vil reducere forsyningen af det danske marked på lang sigt, fordi der kan forventes at være yderligere gasforekomster i Nordsøen, selv om disse mængders omfang ikke er endeligt fastslået endnu.

Endelig siger jeg for en ordens skyld, at folketinget naturligvis gennem folketingets energipolitiske udvalg vil få forelagt spørgsmålet og skal være indforstået, sådan som det er fastlagt i lovgivningen.

En øget eksport løser ikke i sig selv projektets problemer. Der er ved eksport en mindre risiko for tab i opstartfasen, men der er desuagtet behov for en alvorlig bestræbelse på at finde langsigtede løsninger på projektets fundamentale problemer: struktur, afsætning og omkostningsstyring. Regeringen mener, at sådanne løsninger må ledsages af forholdsregler, der også i den nærmeste tid sikrer projektet mod forkerte eller manglende beslutninger.

Derfor har forskellige modeller for en sikring været forhandlet med partierne, men desværre altså uden en løsning til nu. Regeringen mener, det er påkrævet, at der sker en sikring af, at projektet ikke blokeres, og at der sker en nødvendig omkostningsstyring, indtil varige løsninger er gennemført.

Denne sag er så omfattende og af så stor betydning for såvel statens som kommunernes økonomi og dermed for befolkningen, at det vil være forkert at forlade sig på utilstrækkelige løsninger. Regeringen opfordrer derfor partierne til at samarbejde om langsigtede og varige løsninger. Der er virkelig behov for, at man gør sig en sådan anstrengelse, og at en så bred kreds af folketinget, som det er muligt, søger sammen om at finde de veje, der bør betrædes.

Regeringen har som tidligere omtalt allerede søgt at opnå den fornødne enighed derom. Vi vil fortsætte vore bestræbelser på at få størst mulig bredde i de beslutninger, som nødvendigvis må træffes, men jeg understreger, at regeringen ser med betydelig alvor på, at der træffes beslutninger, som kan sikre, at den fortsatte opbygning af projektet sker på betryggende vis.

Løvig Simonsen (S):

Socialdemokratiet har fremsat sit forslag om ændring af lov om varmemforsyning og lov om naturgasforsyning, fordi det er nødvendigt, at folketinget i denne samling løser de problemer, naturgasprojektet er løbet ind i. Jeg udtrykker håbet om, at alle ansvarlige partier her i folketinget vil være med til at løse naturgasprojektets problemer, således at

[Løvig Simonsen]

det kan fortsætte efter de retningslinjer, vi tidligere har vedtaget her i tinget.

Årsagen til naturgasprojektets problemer skal ses i den manglende samarbejdsvilje fra det ene af de regionale selskaber. Naturgas Syds enegang med kontrakter til storkunder har sat en stopper for de øvrige regionale selskabers muligheder for salg til disse. Forklaringen er den, at der mellem D.O.N.G. og de øvrige regionale selskaber er afsluttet en aftale vedrørende tilbud til den enkelte storkunde, en aftale, der går ud på at afgrænse, hvad man forstår ved storkunder, og væsentligst, at den enkelte storkunde skal behandles individuelt, idet det er naturligt at se på, hvilke andre energiformer gassen skal erstatte. Aftalen indeholder også afbrydeligheds-vilkår samt naturligvis pligt til for køberne at aftage et bestemt antal kubikmeter gas i forhold til den totale energimængde, virksomheden bruger.

Naturgas Syd kunne ikke tilslutte sig denne fællesaftale og har i stedet besluttet sig til, at alle storkunder skal behandles ens. Derved påføres de øvrige regionale selskaber og D.O.N.G. et tab, fordi de andre interessenter er forpligtet til at dække et underskud, som uvægerligt vil blive resultatet af Naturgas Syds kontraktforslag.

Gas- og varmeprisudvalget har behandlet de 2 kontrakter, der allerede er tegnet mellem Naturgas Syd og 2 fjernvarmewærker. I dette udvalg giver man Naturgas Syd medhold ud fra det synspunkt, at der i de nugældende retningslinjer kun er tale om priser, ikke om vilkår. En sådan afgørelse kan forekomme lidt besynderlig, fordi pris og vilkår er nøje sammenhængende. Samtidig sagde udvalget, at det ikke kunne eller skulle løse naturgasprojektets strukturelle problemer, og henviste til, at dette måtte være folketingets sag.

D.O.N.G. har naturligvis anket gas- og varmeprisudvalgets afgørelse, men en udsættelse vil forsinke salget af naturgas til storkunder med umiddelbart tab for naturgasprojektet.

Det er på denne baggrund, vort forslag skal ses. Vi ønsker dels, at det tydeligt fremgår, at salgspriser inkluderer vilkår og øvrige betingelser, dels at strukturproblemet løses ved, at D.O.N.G. bliver det eneste selskab, der kan sælge gas til storkunder, naturligvis i fortsat samarbejde med de regionale selska-

ber, og her medregner jeg også Naturgas Syd.

Det socialdemokratiske lovforslag har allerede været livligt kommenteret af de berørte organisationer, ligesom dagspressen har fremsat forskellige synspunkter herpå. Repræsentanter for Komgas I/S og regionale selskaber har udtalt, at vort forslag er til at leve med, at det er en enkel løsning, og at vort forslag vil løse de nuværende problemer.

Jeg går ud fra, at de radikale i princippet er enige med os i nødvendigheden af, at vi skal have en løsning nu, og i, at vort forslag vil løse problemerne, men socialdemokratiet vil da gerne overveje andre forslag under forudsætning af, at D.O.N.G.s kommercielle status fastholdes, og under forudsætning af, at der aftales bindende regler for priser og vilkår for salg til storkunder. Det haster med en løsning, og vi kan i socialdemokratiet kun beklage, at der ikke på et tidligere tidspunkt er grebet ind fra energiministerens side. Vi har fået svar i energiudvalget på de stillede spørgsmål vedrørende D.O.N.G. og naturgasprojektets rentabilitet, samfundsmæssige værdi og fælles aftagningsvilkår.

Man kan få den tanke, at enkeltpersoner eller organisationer har ønsket at køre naturgasprojektet af sporet for at fremme egne særinteresser. Det er beklageligt, hvis det skulle forholde sig således, og jeg vil håbe og jeg tror, at en sådan formodning kan manes i jorden ved, at folketinget løser naturgasprojektets problemer i overensstemmelse med det socialdemokratiske forslag.

Annelise Gotfredsen (KF):

Næppe nogen i dette land er i tvivl om, at økonomien omkring naturgasprojektet er inde i en kritisk fase. Det er nok også bekendt, at det konservative folkeparti altid har været skeptisk over for projektet i dets helhed. Men nu ligger rørene der mange steder i hvert fald, der er indgået kontrakter, og vi kan ikke stoppe projektet nu. Der er anvendt 7 mia kr. indtil nu på projektet, og yderligere milliardudgifter er sikre. Derimod kniber det med sikkerheden for de indtægter, som skal dække udgifterne. Det kan ikke udelukkes, at de regionale selskabers omkostninger stiger, samtidig med at der er stor usikkerhed om markedsopbygning, priser og andre betingel-

[Annelise Gottfredsen]

ser, og i særdeleshed er der jo vanskeligheder omkring afsætning til industrien.

Den selskabsøkonomiske forrentning på grund af faldende oliepriser er yderligere usikker, og hele projektets økonomi er i øvrigt så følsom, at ændringen af en række forhold og forudsætninger i negativ retning vil have alvorlige konsekvenser. Hvis der ikke gribes effektivt ind nu, er det overordentlig sandsynligt, at projektets forrentning yderligere falder.

Det kan således fastslås, at situationen er overordentlig alvorlig. Tidligere socialdemokratiske regeringer har et stort ansvar for, at der ikke er grebet ind tidligere, så vi ikke i dag havde været i en slet så alvorlig situation, som vi er i nu.

Jeg kan godt forstå det, hvis finansministeren i dag må nære bekymringer. Ikke blot kan der i værste fald blive tale om tab af D.O.N.G.s egenkapital, men staten har jo herudover garanteret for en række lån, som D.O.N.G. har optaget, og kan komme i den situation at måtte indfri disse, hvis projektet bliver nødlidende.

Det er påtrængende nødvendigt, som ministeren også siger, at projektet strammes op nu, at der skabes en bedre styring, og det må være i samfundets interesse, når gassen kommer, at den også kan sælges og kan sælges til rimelige priser. Det er ingen let opgave, energiministeren har fået, men jeg har fuld tillid til, at ministeren magter denne svære opgave.

Det foreliggende forslag er imidlertid ikke noget godt redskab hertil. Forslaget medfører ingen løsning på det alvorlige problem, at dispositionsretten og det økonomiske ansvar er uden sammenhæng. Forslaget er en vanding videre ud ad det spor, man med ændringen af varmemforsyningsloven i maj i fjor betrædte, og som nu viser sig at gå i den forkerte retning.

I øvrigt er ønsket om en styrkelse af D.O.N.G.s rolle ikke for mig umiddelbart forståeligt og indlysende. Det er nødvendigt og vil stadig være det med et tæt samarbejde om løsning af de praktiske opgaver, og staten og de berørte kommuner vil efter min mening opnå de bedste resultater ved at gå sammen om at løse disse opgaver. Jeg kan ikke forestille mig, at nogen ønsker at modsætte sig et sådant samarbejde.

Vi må afvise – jeg kan her henvise til ministerens begrundelse – dette forslag som helt

utilstrækkeligt, oven i købet farligt, da det trækker i den forkerte retning. Vi kan naturligvis med tilfredshed konstatere, at socialdemokratiet erkender situationens alvor. Vi ser frem til, at ministeren nu vil tage hånd om det. At der må ske noget snart, er vi helt enige i. Vi er også enige i, at der skal findes varige løsninger, og vi er naturligvis interesseret i at høre om ministerens overvejelser om yderligere eksport.

Vi vil interesseret behandle dette forslag i udvalget, men vi ser frem til den brede enighed, som må skabe en endelig og varig løsning om dette det største projekt, som gerne skulle komme, nu hvor det er i gang, borgerne til gode og ikke, som det tegner i øjeblikket, blive til en skandale.

Lennart Larsson (V):

Af de årsager, ministeren har redegjort for, og som den konservative ordfører har redegjort for, kan jeg meddele, at venstre ikke kan tiltræde dette lovforslag. Det vil jeg gerne begrunde nærmere.

Vi er enige i, at det er tiltrængt, at der gøres noget, og at det er tiltrængt, at der gøres noget, så det nytter noget. Det er nødvendigt med en omfattende ajourføring, ikke blot på strukturområdet, men også på anlægsområdet vedrørende omkostninger, finansiering, indtægter og salg, og i dette forslag beskæftiger man sig netop med salget til de store kunder.

Lovforslaget indeholder ændringer i varmemforsyningslovens § 27. Jeg vil sige med hensyn til ændringen af § 27, at vi vil overveje i udvalget, om det er nødvendigt at ændre, men med hensyn til tilføjelsen til § 27 mener vi ikke, at det vil hjælpe overhovedet på salget til de store kunder, for man siger, at det er væsentligt at understrege, at baggrunden for lovforslaget ikke er nogen ny udvikling i projektets økonomi i øvrigt, hvad vi finder er meget tiltrængt. Det er således afsætning til de store kunder, det drejer sig om.

Hvis man tager selve forslagens bemærkninger i relation til dette, er det sådan, at de nok nærmest er selvmodsigende. På den ene side siges det i bemærkningerne, at gassen til industrikunder og til andre store kunder afsættes på almindelige markedsvilkår i konkurrence med andre energiformer; det vil

[Lennart Larsson]

altså sige, at det er markeds- og konkurrencebestemt. På den anden side siges det i bemærkningerne, at det drejer sig om at fastholde en vedtagen lovgivning i folketinget på det økonomiske grundlag, som er givet i forbindelse med ajourføringen af projektet ved gennemførelse af ændring af lov om varmeforsyning sidste år.

De to ting er selvmodsigende; det, der er det gældende, er ganske simpelt, at man er nødt til at løse dette problem på de frie markedsvilkår, vi har, og derfor vil lovgivning overhovedet ikke nytte i dette forhold.

Vi har i udvalget modtaget en redegørelse i relation til de mange forhandlinger, der har været om D.O.N.G. og de regionale selskaber med Industrirådet og erhvervsgartnerne, og deri har man påpeget, at man allerede fra februar 1982 også i henvendelser til folketingsudvalget har henstillet til ministrene om, hvilke bestemmelser der skulle opfyldes, hvis dansk industri og gartneri skulle aftage naturgas: pris- og leveringsbetingelser skal være ens for alle større forbrugere, og individuelle substitutionspriser, alt efter hvilken energi der hidtil har været anvendt, kan ikke accepteres.

Det andet er, at prisfastsættelsen for de større forbrugere skal tage udgangspunkt i den billigste energikilde, vel nok i det tilfælde fuelolie.

Det er de vilkår, man skal arbejde på, også for at sikre, at dansk industri får mulighed for at få sikret en god energikilde til en omkostningsmæssig og konkurrencemæssig pris. Hele Danmark kan ikke i forventning om et bestemt gasprojekts økonomi gå ud fra, at man skal kunne tage nogle højere priser end de lande, vi konkurrerer med. Vi må have vores erhvervsliv til at modtage energien til de priser, som vi kan konkurrere på.

Derfor er det nødvendigt, at man finder en løsning på dette forhold. Det er sagt ganske klart, at der ikke er tale om, at dansk industri eller danske erhvervsgartnere på nogen måde ønsker at substituere priserne. De ønsker kun at få disse konkurrencedygtige priser. Det er derfor, der også er megen opmærksomhed om folketingets debat her og spørgsmålet om en løsning, inden folketinget skal på ferie, for det er forudsætningen for, at man kan komme af med gassen til storforbrugere, og det er det, Danmark har brug for. Det er nødvendigt, at vi fastholder, og at

vi herfra giver signaler til de regionale selskaber og til Komgas og D.O.N.G. om, at vi nu skal have solgt gassen til storforbrugere på de vilkår, som markedet kan tage.

Det er også nødvendigt, som ministeren var inde på, ved gennemgang af naturgasprojektet at klarlægge de økonomiske konsekvenser efter den hidtidige planlægning og efter en eventuel ændret planlægning og foretage analyser af konsekvenserne ved projektets gennemførelse, for en så lang tidshorison, som der er tale om i forbindelse med naturgasprojektet, og de store usikkerheder, der er på væsentlige tidspunkter, og de ændringer, der hele tiden sker, må indeholde en vurdering af realistisk afsætningsstørrelse og salgspriser, økonomiberegninger og omkostninger og følsomhedsberegninger på den markedsside, som vi skal have løst.

En ting er sikker: de store finansieringsudgifter efter anmeldelsen til gas- og varmeprisudvalget i august sidste år beløber sig til meget store milliardbeløb. Det er man sikker på. Derfor er det nødvendigt, at man gør noget for afsætningen, men det kan dette lovforslag ikke løse.

Derfor vil vi medvirke til det bredest mulige samarbejde i udvalget for at sikre en løsning, der virkelig kan nytte.

Kalnæs (SF):

For tæt ved et år siden stod vi i en situation, der minder meget om den, vi er i i dag. Dengang havde der været en hetz imod naturgasprojektet fra mange sider, som havde skabt stor usikkerhed om, hvilke priser man ville komme til at betale for naturgassen, og derfor var afsætningen af naturgassen ved at gå i stå. Der var problemer med de samme kunder, som der er problemer med i dag, men der var i allerhøjeste grad også problemer med afsætningen af naturgas til de enkelte husstande. Fjorten dage før folketinget skulle afslutte sit arbejde, kom der derfor et forslag til ændring af varmeforsyningsloven, som skulle løse de problemer og skabe tryk og klarhed over, hvordan man skulle klare afsætningen af naturgassen.

Der var tre partier, som støttede det: de radikale, socialdemokratiet og SF, og jeg mener, det var meget væsentligt, at vi fik det lovforslag igennem sidste år, for siden det tidspunkt har der faktisk ikke været debat

[Kalnæs]

om usikkerhed i forbindelse med afsætning af naturgas til villakunder; der er blevet ro om det område.

Det var ikke kun det, vi beskæftigede os med sidste år. Det var også de to spørgsmål, som vi beskæftiger os med i dag, nemlig priser og afsætningsvilkår for industrien og den måde, som der skulle handles naturgas på over for de store kunder.

Med det lovforslag, vi vedtog sidste år, sigtede vi på at løse de problemer, vi har i dag, og det vil sige, at det flertal, som eksisterede sidste år, for at få løst de problemer, også må eksistere i dag. Åbenbart gik det for hurtigt sidste år. Vi havde måske for stor tiltro til de parter, som er involveret i naturgasprojektet, så vi troede, at det var tilstrækkeligt. Det troede jeg i hvert fald. Det viste sig, at det er det ikke.

Jeg havde ikke håbet, vi skulle i gang en uge eller 14 dage før folketingets afslutning én gang til, men det viser sig altså, at det skal vi. Det hænger selvfølgelig sammen med, at D.O.N.G. har lavet kontrakt med DUC om et stort kvantum naturgas, som skal afsættes. Kontrakterne skal laves hurtigt, for vi ved, der er kort tid.

Den situation, at D.O.N.G. er i klemme og sidder med det fulde økonomiske ansvar for projektet, prøver de kunder, som skal aftage naturgassen, selvfølgelig på at udnytte. Jeg siger »selvfølgelig«, for der er ikke noget galt i, at kunder, der skal købe naturgas, prøver at få den så billigt som muligt. Men man kan også stramme en skrue så hårdt, at den knækker, og det mener jeg er det der er sket.

Når Naturgas Syd har gået enegang og har prøvet at lave egnsudviklingsstøtte over naturgasprojektet, og når Industrirådet prøver at lave egnsudviklingsstøtte i et bredt bælte midt igennem de tættest befolkede dele af Danmark – altså en omvendt egnsudviklingsstøtte – synes jeg, det er urimeligt, og det, der er kommet ud af det, er, at vi nu er nødt til at lave disse indgreb. Så kommer det ikke alene til at gå ud over de parter, som har forårsaget disse indgreb; det kommer også til at gå ud over de andre regionale selskaber, som egentlig har arbejdet rimeligt sammen med D.O.N.G. Det er beklageligt for dem, men de må takke dem, som har strammet skruen så hårdt, at den er knækket. Vi er ikke i tvivl om, at det er nødvendigt med indgreb som det, der er foreslået her. Vi

støtter gerne det forslag, der foreligger. Vi vil også gerne forhandle om andre forslag, der minder om det.

Man kan tale meget fra energiministerens side og fra andre sider om, at der skal være et bredt flertal, og jeg kan da udmærket forstå den snak: kan man lave et stort, bredt flertal, er der måske større tryghed ved det. Det er der nok ingen tvivl om. Men kan det ikke lade sig gøre, mener jeg, det må ligge hos de partier, som gennemførte lovændringen sidste år med præcis det samme sigte, som dette lovforslag har. Så må de gennemføre det.

Det er muligt, at der er nogle, der vil sige, at vi så påtager os et stort ansvar og løber en stor risiko, for så er det os, der stadig væk står med, skal vi sige eneansvaret for naturgasprojektet. Men jeg vil mene, at hvis der er nogle af partierne, der ikke vil være med, og vi dermed ikke får gjort noget ved disse problemer, så sidder de med et langt, langt, langt større ansvar, som de vil få svært ved at bære.

Maisted (FP):

Det kan ikke undre nogen, at regeringen gør et stort nummer ud af privatiseringen, for med hensyn til naturgassen er den blevet belært: man skal absolut ikke socialisere en privat sektor som energisektoren. I stedet for burde man selvfølgelig lade socialisterne om at socialisere dansk erhvervsliv og tage skarp afstand fra den slags projekter, for her oplever vi, at man taler om samfundsøkonomiske interesser, der overhovedet intet har med driftsøkonomiske interesser at gøre, sådan at forstå, at det første er man sikker på giver et bragende underskud, og med det andet sikrer man sig, at et projekt i hvert fald kommer til at hvile i sig selv.

Vi kan ikke støtte det lovforslag, som giver al magt til D.O.N.G. A/S. Det kan vi ikke af mange grunde. Der er jo desværre vedtaget en lovgivning, som gør det muligt at hælde yderligere milliardbeløb fra olien i Nordsøen ned i D.O.N.G.s kasser, så de altså både skulle have indtægt af naturgassen og af olien, og så lade skatteyderne betale indtægtstabet.

Vi mener, regeringen må lade de partier, som hr. Kalnæs nævnte her, tage det fulde ansvar for den samfundsøkonomiske kata-

[Maisted]

strofe, som der reelt er tale om, og jeg mener også – som regeringspartierne, som f.eks. CD klart har sagt – at det ville være fuldstændig vanvittigt at smide gode penge efter dårlige. Det gælder altså efter vor mening om at stoppe denne spøg, medens tabet er begrænset. Det er selvfølgelig beklageligt, at det kommer til at koste det danske samfund 7 mia kr. og formentlig også andre milliarder at gennemføre en genforhandling med DUC om, at man ikke skal aftage naturgassen, men det er klart at foretrække at stoppe nu, fremfor at det vedblivende skal koste det danske samfund milliardbeløb.

Hahn (CD):

Baggrunden for lovforslaget er angiveligt at bringe orden i naturgasprojektets økonomi. Det vil altså sige, at det er der ikke i øjeblikket. Det kommer ikke bag på CD. Vi har gang på gang advaret, men endnu uden at vinde gehør. Situationen er den, at den danske stat via D.O.N.G. har købt mange milliarder kubikmeter gas og foretaget milliardinvesteringer. Det burde vel være sådan, at D.O.N.G. som grossist kunne sælge gassen med fortjeneste til de regionale naturgasselskaber. Disse skulle så videresælge en detal til konkurrencedygtige priser, og dette burde være en helt normal forudsætning.

Selv om naturgasprojektet er hjulpet på mange måder med afgifter, hænger økonomien måske alligevel ikke sammen, og hvad kan vi gøre ved det? Der er flere muligheder. Vi kunne tvangsafsætte gassen. Vi kunne sælge med tab. Vi kunne eksportere mest muligt og afsætte resten ad frivillighedens vej. Men der er muligvis også andre løsninger, og herom kan der forhandles. Den sidste mulighed, jeg nævnte, er CD umiddelbart indstillet på at støtte.

Vi har over for den tidligere energiminister – ligesom vi har gjort det over for den nuværende – peget på den mulighed at eksportere mest og bedst muligt. Vi mener, at man herved kunne løse en hel del af problemerne. De strukturelle problemer skal selvfølgelig løses og på en sådan måde, at kompetence og ansvar følges ad. Det mener vi ikke sker med det foreliggende lovforslag, og derfor vil mit parti afvise det.

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Løvig Simonsen holdt en interessant tale, men jeg ved egentlig ikke, om den var så forfærdelig hensigtsmæssig. Jeg synes i og for sig – hvis man tænker lidt på fornuftige politiske løsninger – at socialdemokratiet måske kunne holde en lidt mere rimelig profil over for de radikale.

Vi er naturligvis enige med socialdemokratiet i, at en løsning er nødvendig. Det tror jeg langt hovedparten af folketingets medlemmer er. Det er interessant, at det netop skal være os, der på en eller anden måde ikke finder, at en løsning er nødvendig. Langt hovedparten herinde mener naturligvis, at en løsning på naturgasprojektet er nødvendig, men jeg er altså nødt til at sige, at vi ikke har deponeret vores stemmer hos socialdemokratiet eller til socialdemokratiske løsninger og navnlig ikke til løsninger, som socialdemokratiet end ikke selv kan fastholde i det lange løb. Det ville dog også være temmelig tåbeligt.

Hr. Løvig Simonsen ved jo udmærket godt, at der er kommet nogle relativt barske kommentarer til socialdemokratiets forslag, som gør, at det nok ikke er den endegyldige løsning.

Hr. Kalnæs sagde, at der var et flertal, og opridsede udmærket forudsætningerne for lovens revision sidste år. Det er jeg helt enig i. Vi var en del af det flertal, og jeg er enig med hr. Kalnæs i, at vi håbede på, at vi havde løst problemerne på den måde, og at vi også havde en vis tillid til, at de forslag, vi fik fra energiministeren dengang, var sådan, at vi kunne have løst problemerne. Men vi fik altså kun løst det ene sæt af problemer.

Men jeg vil sige, at jeg ikke mener, at man ved at konstatere det flertal har sagt, at man går ind for den løsning, der foreligger her. Der er, som jeg allerede har sagt til hr. Løvig Simonsen, kommet nogle kommentarer bl.a. fra Komgas, som viser, at det måske ikke er den hensigtsmæssige løsning at lægge hele kompetencen over til D.O.N.G. A/S. Der er jo også sket noget sidste år.

Jeg mener, at vi skal stræbe efter et flertal, men jeg mener, at det nu ville være ønskeligt, som jeg sagde sidste gang, at der kommer et bredt flertal om dette projekt, og jeg mener, at mange af de vanskeligheder, vi står i, netop skyldes, at der har været så megen politisk uro om projektet. Jeg tror også, det

[Lone Dybkjær]

er en medvirkende årsag til, at der ikke sker et gassalg.

Jeg mener faktisk, at de, der har et særligt ansvar i denne sag, er socialdemokratiet. Det er socialdemokratiet, der nu i opposition skal vise, om det tør tage et medansvar, selv om det ikke er i regering, om det vil gå i reel forhandling. Jeg mener nok, at der i den måde, socialdemokratiet har optrådt på udadtil, kan være nogle tegn, der viser, at det ikke er så forfærdelig interesseret i reel forhandling; men lad det være. Det mener jeg virkelig er perspektivet her, for hvis det viser sig, at socialdemokratiet ikkê i en oppositionsperiode er i stand til at tage et medansvar for de statslige selskaber, det selv har sat i gang, så vil statslig virksomhed simpelt hen ikke kunne lade sig gøre i dette land. Derfor har socialdemokratiet et ganske særligt ansvar i denne sag.

Jeg synes også, det er nødvendigt at understrege, at socialdemokratiet også har et ansvar for den energiminister, der har underskrevet den aftale, der skaber os alle vanskelighederne i øjeblikket mellem Naturgas Syd og D.O.N.G. A/S. Det er altså en socialdemokratisk energiminister. Hr. Løvig Simonson erkendte helt klart, at det var her, problemet lå, men så ligger det altså også i en underskrift, som energiministeren har givet, og jeg mener ikke, det kan nytte noget, at vi ser væk fra det. Jeg synes derfor, det er afgørende, at vi får en ordentlig forhandling, og jeg mener, at man ellers må opfatte meget af det, der sker, som om socialdemokratiet vil løbe fra et ansvar. Det synes jeg vil være meget beklageligt.

Jeg har allerede sagt, at vi ikke tror, det socialdemokratiske udspil er tilstrækkeligt. Jeg må også på aviserne forstå, at socialdemokratiet har andre modeller, og det synes jeg er godt. Jeg synes også, det er vigtigt, at vi får forhandlet disse ting igennem.

Vi har selv i forhandlingerne bidraget med en nævnsmodel. Den viser sig at være nogenlunde svarende til Komgasmodellens sidste version; vores er oprindeligt udsprunget af en helt anden tankegang, men det behøver jeg sådan set ikke at komme ind på her. Det er i hvert fald én mulighed, som jeg mener bør indgå i forhandlingerne. Om det er den rigtige, skal jeg ikke kunne sige, men det kan jo blive vurderet.

Jeg skal til slut sige, at det er klart, at en løsning her og nu er nødvendig. Vi kan ikke gå sommeren igennem, uden at vi får løst dette problem på en eller anden facon. Om det bliver en løsning, der bliver endelig, eller det bliver en løsning på vej til en større strukturel ændring, mener jeg ikke er afgørende lige nu. Det afgørende er, at vi får en løsning og ser, hvordan den fungerer, og derefter kan vi løbende diskutere, om det er nødvendigt at foretage større strukturelle ændringer. Hvis regeringen vil komme med et bud på større, generelle strukturelle ændringer, er vi naturligvis villige til at forhandle, altså hvis det er regeringens udspil, og hvis det er det, regeringen mener er nødvendigt for at holde projektet på det rette spor.

Waldorff (VS):

Det er sådan set ikke min opgave at forsvare socialdemokraterne, selv om jeg nogle gange synes, de er dårlige til at forsvare sig selv, men det må være fuldstændig oplagt, at man ikke uden videre kan acceptere, at fordi nogle – og deriblandt i forskellige sammenhænge også vi selv – har været med til at støtte naturgasprojektet og har forsvaret den konstruktion, som ligger omkring D.O.N.G., skulle de uden videre acceptere, hvad der måtte komme fra en anden regering om et statsligt selskab.

Det, som er hovedproblemet, sådan som jeg ser det, efter at vi har fået ny regering, er de forskellige forsøg på at spænde ben for det statslige energiselskab D.O.N.G. og de muligheder, som det har på forskellige områder. Og det er mange forskellige slags forhold. Det drejer sig om naturgasprojektet, og det drejer sig i høj grad også om køb af olie i udlandet, og det drejer sig om D.O.N.G.s muligheder for at gå ind i efterforskning og indvinding i Nordsøen.

Det kunne godt være, at man i sidste ende måtte sige, at man hellere skulle have en klar markering fra den nuværende regering af, hvad man faktisk ønsker sig omkring D.O.N.G., altså om man ønsker et statsligt olieselskab, som er i stand til at varetage disse opgaver, eller man ikke ønsker det.

Med hensyn til det konkrete forslag vil jeg forklare VS' støtte til forslaget, for vi mener, det er et forslag som dette, der skal gennemføres. Vi vil forklare støtten på denne måde:

[Waldorff]

vi har været meget kritiske over for den opbygning af naturgasprojektet, som SV-regeringen fra starten har lagt sig fast på, og det, vi er mest kritiske over for, er den store satsen på det individuelle gassalg og den individuelle afbrænding af gassen. Men siden man overhovedet begyndte at snakke om et naturgassystem, har vi holdt fast i, at det skulle man have. Det mener vi stadig væk man skal have, og på trods af at det ikke er sådan, som vi gerne ville have det, mener vi også, det skal forsvares økonomisk, og det er det, dette lovforslag handler om.

Jeg tror, det er svært – selv om det nu er lykkedes i næsten 3 minutter – at sige noget nyt om denne sag, netop fordi – som det har været sagt – det i virkeligheden er en gentagelse af den diskussion, vi havde sidste forår. Grunden til fremsættelsen af dette lovforslag er udelukkende, sådan som jeg ser det, at det forslag, som blev vedtaget om naturgasprisen sidste år, alligevel ikke har formået at sætte Naturgas Syd stolen for døren.

Det mener jeg bl.a. har noget at gøre med, at vi har fået en regering, som er helt igennem uvillig til at gribe ind, når man kan se, at den slags statslige projekter løber ind i vanskeligheder, og specielt uvillig, når det drejer sig om de enkelte kommuners og regioners forholden sig til naturgasprojektet. Jeg mener, det er meget forklarligt, at det er sådan, for vi ved alle sammen, at når vi har den mærkelige konstruktion med dels et centralt D.O.N.G., dels de regionale selskaber, så var dette prisen for, at venstre i SV-regeringen ville gå med til naturgasprojektet. Det, man løber ind i nu, er præcis alle konsekvenserne af den mere eller mindre idiotiske konstruktion af styringen af naturgasprojektet.

Man kan godt forstå, at det er vanskeligt for en regering, hvor man altså dels skal forsvare det, man tvang igennem dengang over for socialdemokraterne, dels skal rumme – inden for de løsningsmuligheder, der er – deciderede naturgasmodstandere, hvad CD og de konservative faktisk er.

Jeg mener, at konsekvensen af dette her må være, at regeringen enten må beslutte sig til, at dette naturgasprojekt skal køre og skal bære sig selv økonomisk, eller også må man sige, at man ikke kan finde ud af det, og så må man tage en politisk konfrontation om det.

Men det ender jo nok med, at socialdemokratiet og energiminister Enggaard finder ud af et eller andet uden for lokalet.

Steffensen (KrF):

Hr. Waldorff har ret i, at der ikke er mange muligheder for at sige noget epokegørende nyt om naturgasprojektet og dets videre skæbne på nuværende tidspunkt, når man tager i betragtning, at der er holdt, jeg havde nær sagt utallige – det er jo ikke rigtigt, men i hvert fald en lang række – debatter om dette emne indtil nu.

Men én ting er i hvert fald sikker, og det er, at D.O.N.G. har indgået kontrakt med DUC om at aftage gassen, og det har en lang række ansvarlige partier medvirket til. Det er tingenes kontante tilstand, og ud fra det må vi tage stilling til sagerne, og dér kan man have lidt forskellig opfattelse af, hvordan det nu måtte skulle struktureres fremover.

Det er kristeligt folkepartis opfattelse og har været det altid, at skal vi finde en energipolitisk bæredygtig model, må det hvile på, som ministeren sagde, et bredt flertal i folketinget. Og det er vores opfattelse, at dette brede flertal også må omfatte socialdemokratiet.

Det er rigtigt, at det er en ny situation for socialdemokratiet nu at skulle gå ind i det konstruktivt, da socialdemokratiet ikke i øjeblikket har regeringsmagten. Men det kan ikke fritage socialdemokratiet derfor. Det, som foreligger, er jo et udspil, men vi mener ikke, at det i sig selv er en brugbar model. Jeg kunne nok forestille mig, at der var nogle af de ting, som måtte indgå i en forhandling, og jeg forestiller mig, at det må ende med, at der kommer en forhandling – og at der kommer en bred løsning – om tingene mellem regeringen og socialdemokratiet og i øvrigt andre ansvarlige partier, som har vedkendt sig, at dette er et problem, som vi i fællesskab har en stor opgave i at få løst.

Det er rigtigt, at når der i dag er en række problemer i selskabet D.O.N.G. A/S i forhold til regionalselskaberne, så er det, fordi der er nogle strukturelle problemer, som ikke er løst, men som nødvendigvis må løses. Der er det heller ingen hemmelighed, at problemstillingen omkring Naturgas Syd har gjort problemerne større, end de faktisk behøvede at være, og i hvert fald kan man ikke komme

[Steffensen]

uden om, at man står i en situation, hvor de ting nødvendigvis må afklares, for at vi kan komme videre.

Der synes jeg nok, det er vigtigt også at diskutere, hvor stor en del af den gas, som vi har forpligtet os til at aftage fra DUC, det er muligt at eksportere. Jeg forestiller mig ikke, at det i sig selv giver en økonomi, der kan bære, men det kunne være et element, der også kunne bruges.

Vi må derfor sige, at det er vort håb, at det lykkes for regeringen at få skabt forståelse omkring dette problem på en sådan måde, at der kan blive bæredygtighed i løsningen, for ellers er der ikke meget perspektiv i vores energipolitik omkring naturgas og hele det projekt, som det medfører.

Poul Nielson (S):

Over for hr. Steffensen og fru Lone Dybkjær og andre, som har talt manende ord om, at socialdemokratiet skal passe på at være ansvarligt nok med hensyn til disse ting, selv om vi er i opposition, skal jeg bare i al stilfærdighed understrege, at det, vi diskuterer her, er et socialdemokratisk lovfor-slag. Mig bekendt foreligger der ikke for folketinget andre forslag, og dette forslag udmærker sig også, som det er sagt fra flere sider, ved, at det faktisk drejer sig om de problemer, projektet har.

For at fastholde en konstruktiv linje i mine kommentarer er jeg nødt til at se bort fra ordførerbemærkningerne fra et par af regeringspartierne og i stedet for koncentrere mig om den indikation af standpunkter, der var hos energiministeren. Sagen er nemlig den, at vi i dag kan fastslå bredere enighed om princippet for, hvordan gassen skal sælges til de store kunder, end der tidligere har været. Hr. Lennart Larson talte, som han gjorde sidste år, men ministeren og socialdemokratiet er jo enige i, at gassen skal sælges sådan, som D.O.N.G. har sagt det i gas- og varmeprisudvalget, og ikke sådan, som Naturgas Syd, fjernvarmeværkerne og industrien har sagt det i gas- og varmeprisudvalget. Sagen er den, hvis vi ser på selve kernen, at det flertal, hr. Kalnæs refererede til, er vokset ganske grundigt. Det skal vi ikke tage fejl af. En række af de ordførere, som sagde, at de er imod lovforslag nr. L 199, vil efter min bedømmelse om nogle få dage finde ud af, at i

hvert fald dele af L 199 vil de være glade for at medvirke til at vedtage. Så langt, så godt, og det er ikke så tosset i betragtning af, hvad der egentlig er det afgørende problem her i foråret: at få hul på bylden med hensyn til industrisalg.

Så er spørgsmålet, hvad der derudover skal ske. Her kan man tale om minimumsløsninger og maksimumsløsninger. Skal vi gøre det hele nu – det, som jeg i drøftelser har kaldt det store shogunhug – eller kan vi klare os med noget, der er – som fru Lone Dybkjær var inde på det – godt, men hvor en fortsat diskussion om videregående strukturaendringer ikke dermed er udelukket?

Begge de tankegange er socialdemokratiet åbent over for, og begge disse tankegange har vi rent faktisk lagt konkrete, færdigformulerede muligheder frem for i de drøftelser, der har været med regeringen. Vi har naturligvis også orienteret det radikale venstre om, hvordan problemerne kunne løses på begge disse tankeganges grundlag. Så langt, også så godt. Disse videregående overvejelser er ikke færdiggjort endnu. Vi er nødt til at sige, at visse partiers kvababelser over at skulle acceptere, at der faktisk i Danmark nu i 4 år har været flertal for indførelsen af naturgas, accepterer vi ikke som noget, der skal misbruges i anledning af, at der har været et regeringsskifte – som en slags undskyldning for, at sådan ligger landet. Det synes vi vil skade projektet.

Vi synes også, det er dokumenteret indtil nu, at en kommercielt baseret markedsføring er rigtig og sådan set også nødvendig. Heller ikke det er på nogen måde blevet modbevist af, hvad vi har fået forelagt, hverken det ene eller det andet sted. Derfor vil vi være imod en meget centralistisk, traditionel, statsdomineret organisationsform. Vi ønsker fastholdt en kommerciel filosofi bag markedsføringen af naturgassen.

Det er ikke mindst på det punkt, man fra kommunalt hold og fra de regionale selskaber har tilkendegivet en modstand imod noget af det, der har været foreslået, som har været væsentligt stærkere end den modstand, der har været mod anden halvdel af vores forslag, om eneret for D.O.N.G. vedrørende forhandlingen af gassen til de store kunder. Der har været en stærkere modstand mod de videregående ideer, der ellers har cirkuleret, end der har været mod det her.

[Poul Nielson]

Som fru Lone Dybkjær sagde, er det vigtigt – det var ministeren også inde på – at der er en aktiv tilslutning til måden, det sker på, fra de regionale selskaber. Dette lokale engagement er selvfølgelig vigtigt at fastholde. Derfor er vi også indstillet på i udvalgsarbejdet øjeblikkelig at gå ind i overvejelser om en opblødning af den anden halvdel af L 199, nemlig organiseringen af salget til de store kunder, på en måde, som vil være en imødekommelse af det, der har været sagt fra de regionale selskabers side, sådan at man – for at sige det meget kortfattet – anvender det system, fællesaftalen mellem de fire regionale selskaber og D.O.N.G. går ud på, men gør det på en sådan måde, at der ikke er mulighed for en blokering eller en stilstand i selve salgsarbejdet.

Fru Annelise Gotfredsen havde en bemærkning om, at vi som parti har et specielt ansvar for, at der ikke allerede er grebet ind. Der er nogle forestillinger i den konservative lejr om, at der er et eller andet ganske bestemt, der skulle have været gjort, og som ikke er blevet gjort. Jeg skal bare erindre om, hvilke partier der sidste år gik imod den klargøring, som styrkede afsætningsøkonomien i projektet. Det var jo imod fru Annelise Gotfredsens parti – og andres forsøg – at vi sidste år styrkede projektet og gjorde det, der var rigtigt, men – viser det sig nu – ikke tilstrækkeligt.

Det var også imod en klar borgerlig kritik, jeg forsøgte at gøre kontaktudvalget til så effektivt et forum som muligt for klargøringen af de forskellige problemer, der ikke andetsteds og på anden måde i det samlede, noget komplicerede system havde kunnet finde løsninger. Der var stor forargelse over, at vi faktisk prøvede på at samle alle de involverede omkring et bord og så blive enige med dem om: herfra går problemerne ikke andre steder hen uløste. Det var der stærk kritik af. Hvad bildte han sig ind? Det synes jeg lige skal siges, når fru Annelise Gotfredsen har travlt med at sige, at der ikke er gjort det, der skulle gøres, for at gribe ind.

Det er da rigtigt – som ministeren, stort set hver eneste gang vi har lejlighed til at diskutere disse ting, trækker meget klart frem – at rammeaftalen fra foråret 1981 mellem Naturgas Syd og D.O.N.G. i høj grad afspejlede de forberedelser, der var allerede sommeren forinden, og også afspejlede den

kendsgerning, at man på det tidspunkt ikke havde tingene på plads og havde endnu mindre sikkerhed end siden hen for, om alle tingene faktisk kom til at virke. Jeg vil sige: pressionsmuligheden fra Naturgas Syd var på det tidspunkt større, end den siden hen har været, og det afspejler rammeaftalen. Det er fuldstændig klart erkendt.

Til gengæld synes jeg, det er urimeligt at sige, at socialdemokratiet – både den tidligere regering og også nu, når vi er i opposition – har forsømt lejligheder til at gøre tingene dér, hvor de skal gøres. Jeg opfatter altså situationen sådan, at ministerens måde at kommentere det her på er præget af et ønske om ret konkret at bruge noget af det, vi har foreslået, det juridisk og operativt mest nødvendige, og et ønske om også at gå videre. Det er vi også parate til.

Jeg synes, at den væsentlige del af det, der absolut skal klares, ser det da ud til kan klares. Så på trods af en række ordførerbemærkninger fra regeringspartierne vil jeg takke regeringen.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg skal blot sige til hr. Poul Nielson, at en af de ting, som den tidligere, socialdemokratiske regering kunne have gjort, var at få indgået langsigtede eksportaftaler, som rimeligvis kunne være indgået på langt bedre vilkår, end det er muligt i dag.

(Kort bemærkning).

Lennart Larsson (V):

Jeg vil godt sige til ordføreren for forslagsstillerne, at den ændring af varmeforsyningsloven, der blev gennemført sidste år, blev administreret på en sådan måde, at den delvis fjernede det meste af finansieringsgrundlaget under naturgasprojektet, og det er derfor, vi står, som vi gør i dag. Man fjernede tilslutningsafgifter, gav store rabatter og gennemførte en lang række andre ting. Det er én side af sagen.

Med hensyn til den lovgivning, vi står her med i dag, vil jeg gerne stille et spørgsmål. Jeg kan godt se, at folketinget, hvis det har et flertal, kan fastsætte, hvordan man vil sælge gassen, men jeg kan ikke se, hvem der skal

[Lennart Larson]

købe den. Der er jo ingen købere og storforbrugere til de priser, folketinget vil have.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg vil først konstatere, at det forslag, som vi har behandlet her, ser det ud som om et flertal ikke kan acceptere i den form, hvori det foreligger, men der er omvendt heller ikke brudt nogen broer af i den debat, der har været ført. Der har fra mange sider været udtrykt ønske om, at man kunne finde en bredde i de foranstaltninger, som vil være nødvendige. Jeg mærkede mig bl.a., at socialdemokratiets ordfører, hr. Løvig Simonsen, nævnte, at andre forslag også kunne overvejes end præcis de udformninger, som socialdemokratiet står for med forslaget her i dag.

Det synes jeg er et rigtigt udgangspunkt for det arbejde, som skal gøres i de kommende dage for at se, hvor synspunkterne kan mødes.

I forhold til selve debatten kan jeg om spørgsmålet markedsføring sige, at jeg tror, det af hensyn til projektets økonomi er nødvendigt, at man tager de priser, som kan opnås. Hvordan de så ligger, ved vi faktisk for lidt om i dag. En af vanskelighederne er jo, at der ikke for alvor er kommet gang i salget til storforbrugere. Derfor kan der være forskellige forventninger hos de forskellige parter om, hvad den kommercielle markedsføring indebærer. Men det er meget nødvendigt, at den pause, der desværre har været i at opbygge markedet, afbrydes på den måde, at der kommer gang i salget, så man kan få vurderet, hvordan vilkårene er.

Med vilkår tænker jeg ikke alene på den nøjagtige pris, men også på en række ledsagende omstændigheder. Meget af den debat, der har været – som jeg har kunnet registrere den – imellem regionale selskaber og D.O.N.G. og imellem erhvervsorganisationer og D.O.N.G. og de regionale selskaber, har drejet sig om nogle ledsagende vilkår. Undertiden har jeg kunnet få det indtryk, at nogle af de principper, der her har været gjort til genstand for diskussion parterne imellem, nok kan se voldsomme ud, men at forskellene ikke nødvendigvis behøver at være så store, som de fremtræder.

Jeg siger det ikke for at bagatellisere de vanskeligheder, som utvivlsomt findes – det ville ligge mig fjernt, for jeg ser meget alvor-

ligt på dette problem – men omvendt for at registrere, at jeg tror, at en behjertet indsats med god vilje også kan føre til, at man undertiden kan finde løsninger på disse afsætningsproblemer, hvor det samme formål kan opnås i en anden form end det, der i dag måske skiller parterne. Jeg skal for mit vedkommende naturligvis ikke optræde i sælgere's rolle her, men omvendt give udtryk for, at jeg tror, der er behov for, at der er en tilskyndelse til, at man tænker utraditionelt og af og til måske i lidt andre principper end dem, der har bundet diskussionen om afsætningsproblemet indtil nu.

Hr. Maisted var inde på spørgsmålet om at kaste gode penge efter dårlige, og det udtryk er jo velkendt. Jeg måtte forstå, at hr. Maisted i virkeligheden var af den opfattelse, at man skulle standse op og registrere et tab og så i øvrigt sige, at det var den billigste løsning. Det synspunkt har vi hørt ved forskellige lejligheder. Jeg deler det selvsagt ikke. Der er i dag disponeret 7 mia kr. i projektet. Det er ca. halvdelen af de investeringsomkostninger, som forudses, og det vil ikke være muligt, heller ikke ved eksport, at skaffe en dækning for de forpligtelser, som er indgået i forbindelse med projektet. Det må efter min mening gøres i en kombination af, at man eksporterer den del af gassen, man ikke umiddelbart kan se kan afsættes lønnende i det danske område, og at man så tager de indtægter af projektet i det danske område, som det vil være muligt at opnå ved en god salgsindsats. Jeg tror, det er en kombination af disse to ting, som giver det bedste samlede økonomiske resultat.

Fru Lone Dybkjær var inde på spørgsmålet om, at uafklarede problemer – noget af det, der blokerer – kunne løses igennem nedsettelsen af et nævn, sådan som der er foresat tanker om det fra fru Lone Dybkjær's og også fra kommunal side. Jeg kan sige, at den tanke kan jeg godt forstå. Jeg er enig i formålet med den, nemlig at undgå, at man har nogle spærringer, som måned efter måned kan give anledning til overskrifter i aviserne om strid inden for projektet og kan give anledning til, at tilliden til projektet svigter. Det koster projektet noget, hver dag en sådan strid varer. Men en sådan nævnsmodel, som vel har sit åndelige udspring i modeller, som man kender i den kommunale verden i øvrigt, giver anledning til nogle betydelige

[Energiministeren]

principielle bekymringer. Jeg vil ikke sige det for absolut, idet tankegangen som sagt følger et rigtigt formål, men i princippet kan det være bekymrende at pålægge nogle uvidelige personer den opgave at skulle træffe nogle beslutninger med meget vidtrækkende økonomiske konsekvenser på nogle andres regning. Det er det princip, jeg beder om at man overvejer. Som sagt: for mit vedkommende fører det til, at jeg må sige, at regeringen kan forestille sig andre muligheder for at løse det problem, som fru Lone Dybkjær følger med sin tanke, end en sådan nævnsmodel.

Det er givet, at i det øjeblik det drejer sig om et projekt, hvor den økonomiske risiko til syvende og sidst lander i statskassen for D.O.N.G.s vedkommende og til dels hos de kommunale interessenter, men også kun til dels dér, da er det også vigtigt, at der er en forbindelse imellem de beslutninger, som træffes, og dem, der til syvende og sidst kommer til at betale for dem. Det kan føre i retning af, at man må overveje, hvorvidt det vil være nødvendigt at give energiministeren nogle videregående beføjelser til at træffe nogle nødvendige afgørelser, både med hensyn til vilkår for salg og med hensyn til omkostningsstyring i projektet.

Det er selvfølgelig med tøven, jeg nævner denne mulighed, for det er ikke en energiministers livret at få tillagt beføjelser af den karakter. Det vil enhver forstå. Jeg nævner det i et forsøg på at anvise nogle muligheder, som kunne være nødvendige. Regeringen ser som sagt med stor alvor på, hvis der er uløste problemer, som kan belaste projektet i den kommende, for opbygningen meget kritiske, meget væsentlige fase, og vi vil ikke se væk fra, at sådanne muligheder kan være nødvendige, og at vi i givet fald vil bede om folketingets indforståelse med det.

Jeg har ingen bemærkninger til hr. Waldorff, som repeterede de kommunale forudsætninger for tilblivelsen i sin tid af projektet, eller til hr. Steffensen, som tiltrådte grundtankerne i det, som jeg har været inde på her, og understregede de strukturelle problemer. Det er jeg selvsagt enig i.

Eksporten har været berørt fra et par sider. Jeg kan sige, at jeg tror, en eksport af et vist kvantum gas er tilrådelig. Jeg tror, det er rigtigt at sige, at når det er usikkert, hvorvidt afsætningen den 1. oktober næste år er på

plads til rimelige priser, så må man allerede i dag gå ind i en alvorlig overvejelse om en eksport af et vist kvantum på en sådan måde, at man derigennem mindsker projektets risiko i startfasen, fordi den forreste ende af projektet, hvis den bliver tabgivende, er ekstra belastende i kraft af forrentningen af det tab, som vil følge projektets økonomi igennem hele dets levetid.

Hr. Poul Nielson gav som ordfører for forslagsstillerne udtryk for, at man muligvis kunne opløde bestemmelsen i lovforslag nr. L 199, anden del. Det vil vi da naturligvis se på, om der kommer forslag, som kan gøre det. Jeg er ikke umiddelbart i stand til at kommentere eller give en endelig bedømmelse af det princip, som ved samme lejlighed blev skitseret fra hr. Poul Nielsons side.

Poul Nielson (S):

Først en bemærkning til hr. Lennart Larson, der – jeg ved ikke, om det er på vegne af venstres folketingsgruppe, eller om det er på vegne af Danske Fjernvarmeværkers Forening – sagde, at han ikke kunne se, hvem der skal købe gassen. Som ministeren sagde, skal energiministeren ikke sælge den her, og det skal vi jo heller ikke, men vi kan da godt oplyse så meget, at alle storkunder kommer til at købe noget, der er bedre og billigere end det, de ellers har, og hvis ikke de synes det, så kan de lade være. Det er situationen simpelt hen. Derfor er der ikke den modstrid, som hr. Lennart Larson i sit første indlæg var inde på, mellem det, der fremgår af lov om varmeforsyning – sådan som den kom til at se ud sidste år, og som den fortsat på disse punkter vil se ud, hvis lovforslag nr. L 199 gennemføres – og så en almindelig, markedsræssig afsætning. Det drejer sig om at finde priser og vilkår, der er gode nok til, at den enkelte køber synes, at det er en fordel. Færdigt arbejde! Det er en normal, markedsræssig afsætning, der er tale om, og det er vel også grunden til, at regeringen og socialdemokratiet nu, da regeringen også sidder med ansvaret for projektets økonomi, er enige om, at denne måde skal gassen faktisk sælges på til de store forbrugere. Det synes jeg er vigtigt.

Med hensyn til den videregående strukturdiskussion var ministeren til sidst inde på, om man skal ind på en uspecificeret bemyn-

[Poul Nielson]

digelse. Det vil jeg altså advare imod. Det kan skabe en stemning af panik omkring projektet, hvis man nu skal give bemyndigelser til en hel masse, som man ikke ved hvad går ud på. Jeg synes, vi skal se på, om der er stemning for at lave den arbejdsdeling omkring salget, der ligger i lovforslag nr. L 199. Hvis vi skal lave noget, der i højere grad imødekommer de regionale selskabers indvendinger, så er vi også parate til det, og så skal det have en chance. Videregående, dybere strukturændringer kræver efter vores opfattelse en mere grundig overvejelse, end der på dette tidspunkt kan foretages. Vi afviser hverken principielt, eller fordi vi synes, det er et stort arbejde at gå i gang med, men det er ikke måden at gøre det på.

Men endnu en gang tak for en positiv modtagelse.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Jeg vil gerne gøre hr. Poul Nielson opmærksom på energipolitisk udvalgs bilag nr. 106, hvor forløbet fra februar 1982 er skitseret i relation til de lange forhandlinger, der har været. De er hele tiden brudt sammen på, hvad salgs- og købspris skal være. Som regel skal der to til at lave en handel. Derudover kan jeg meddele, at der har været forhandlet senere, senest den 17. maj, og man afventer stadig væk D.O.N.G.s reaktion for at finde ud af, om man kan finde en aftale, hvorefter man vil købe. Men der skal både køber og sælger til, og det kan ikke nytte noget, at socialdemokratiet vil fastsætte en salgspris, hvis ingen vil købe til den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 103:

Forslag til folketingsbeslutning om fjernelse af enhver mulighed for tilslutningstvang m.v. til kollektive varmemforsyningsanlæg.

Af Maisted (FP) m.fl.

(Fremsat 27/4 83).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Hr. formand, jeg vil gerne først benytte lejligheden til at fremhæve, at varmeplanlægningen og omlægningen til kollektiv forsyning efter regeringens opfattelse bør tilrettelægges således, at borgerne kan se deres fordel i frivilligt at tilslutte sig disse kollektive opvarmningssystemer.

Energiministeriet har bl.a. på denne baggrund netop anmodet amtskommunernes og kommunernes forskningsinstitut om at igangsætte et projekt, som har til hensigt at belyse også andre mulige foranstaltninger end tilslutningspligt – for at tilskynde husholdninger og industrier til en hurtig tilslutning til de kollektive opvarmningssystemer. Projektet regner man for afsluttet inden årets udgang.

Lov om varmemforsyning indeholder bestemmelser, som en kommunalbestyrelse kan anvende til gennemførelse af varmemforsyningsplanlægningen. Bestemmelserne omfatter bl.a. muligheden for tilslutnings- og bidragspligt til kollektive varmemforsyningsanlæg, pålæg til kollektive varmemforsyningsanlæg vedrørende indretning af produktionsanlæg m.v. samt mulighed for forbud mod bestemte opvarmningssystemer i ny bebyggelse.

Jeg vil understrege, at beslutningen om anvendelsen af disse muligheder er decentral, idet alene kommunalbestyrelsen kan træffe sådanne beslutninger – ud fra sin vurdering af de lokale forhold, herunder naturligvis varetagelsen af lokalsamfundets interesser.

De nærmere regler for kommunalbestyrelsens anvendelse af styringsmidler er fastsat efter forhandling med de kommunale organisationer, forsyningssiden og de berørte ministerier. Jeg vil gerne understrege, at jeg finder disse regler lempelige, og at de sikrer en